

IZRADA SMJERNICA ZA IZGRADNJU I UPRAVLJANJE FONDOM ŠKOLSKE KNJIŽNICE UZ UPORABU UMJETNE INTELIGENCIJE: PRIMJER IZ PRAKSE

DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR BUILDING AND MANAGING A SCHOOL LIBRARY COLLECTION USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A CASE STUDY

 Bojan Lazić, Osnovna škola Negoslavci; Osnovna škola Bršadin

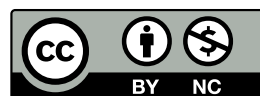
lazic.bojan@skole.hr

UDK / UDC: [027.8:025.2(083.744)]:004.8

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 23. 1. 2026.

Prihvaćeno / Accepted: 11. 2. 2026.

Sažetak

Cilj. Trenutačno važeći *Standard za školske knjižnice* propisuje donošenje smjernica za izgradnju i upravljanje fondom. Kako ne postoji jasno naznačen dokument na kojem se treba temeljiti sadržaj smjernica, cilj je ovog rada prikazati primjer njihove izrade na temelju dostupnih podataka i uz uporabu generativnih jezičnih modela.

Pristup/metodologija/dizajn. Uz pregled dostupne literature o uporabi umjetne inteligencije općenito, s posebnim osvrtom na literaturu o izradi službenih dokumenata, kao i literature o izradi smjernica za izgradnju i upravljanje fondom, daje se prikaz izrađenih smjernica kao primjer iz prakse autora ovog rada.

Rezultati. Umjetna inteligencija, preciznije veliki jezični modeli, među kojima se kao najpristupačniji u trenutku izrade smjernica pokazao ChatGPT, bila je vrlo korisna kao alat za izradu okvira smjernica i informaciju o njihovom okvirnom sadržaju. Dobiveni podatci prilagođeni su potrebama konkretnih školskih knjižnica bez daljnje uporabe umjetne inteligencije, što je, u konačnici, rezultiralo kvalitetnim i dugoročno održivim smjernicama.

Ograničenja. Postoje izvjesne autorove osobne etičke nedoumice vezano za opravdanost korištenja umjetne inteligencije u svrhu izrade službenih dokumenata, a u kontekstu originalnosti i relevantnosti. Uz navedeno, u stručnoj literaturi nisu navedeni primjeri koji mogu poslužiti kao praktični temelji za opisani postupak stvaranja smjernica.

Praktična primjena. Prikazane smjernice, kao i način njihove izrade, mogu na odgovarajući način poslužiti sustručnjacima kao motiv ili polazište pri izradi smjernica u njihovim školskim, ali i drugim vrstama knjižnica.

Originalnost/vrijednost. Budući da tema nije u dovoljnoj mjeri obrađena i prikazana u stručnoj javnosti, procjenjuje se kako je sadržaj ovog rada koristan kako za praktičnu primjenu u

školskim knjižnicama, tako i za buduću stručnu i/ili znanstvenu diskusiju i daljnja istraživanja.

Ključne riječi

izgradnja i upravljanje fondom; izrada smjernica; školska knjižnica; umjetna inteligencija

Summary

Objective. The current Standard for School Libraries mandates the adoption of guidelines for collection development and management. In the absence of a clearly defined reference document specifying their content, this paper aims to present an example of guidelines development based on available data and supported by large language models (LLMs).

Approach/methodology/design. The paper draws on a review of relevant literature addressing the use of artificial intelligence in general, with the special reference to the preparation of official and policy documents, as well as literature on collection development and management guidelines. It further presents the developed guidelines as a practice-based example from the author's professional context.

Results. Large language models – most notably ChatGPT, which was the most accessible tool at the time – proved effective in supporting the initial structuring of the guidelines and identifying their core components. The resulting output was subsequently critically evaluated and adapted to the specific needs of individual school libraries without further use of artificial intelligence, leading to the development of high-quality and sustainable guidelines.

Limitations. The author acknowledges certain personal ethical reservations regarding the appropriateness of using artificial intelligence in the development of official documents, particularly in relation to issues of originality and relevance. In addition, the professional literature does not provide examples that could serve as practical foundations for the described guidelines creation process.

Practical application. The presented guidelines and the described development process may serve as a useful reference, motivation, or starting point for library professionals developing similar documents in school libraries and other library types.

Originality/value. Given the limited treatment of this topic in professional literature, this paper offers practical value, especially for school libraries, and contributes to ongoing professional and/or scientific discussion as well as further research.

Keywords

e-learning training; adult e-learning; professional development; school librarians; multitasking

1. Uvod

Dugo očekivani, novi *Standard za školske knjižnice* (Standard za školske knjižnice NN 61/2023) stupio je na snagu u prvoj polovici 2023. godine, zamijenivši prethodni koji je na snazi bio pune 23 godine i čiji je sadržaj odavno bilo potrebno osuvremeniti. Podsjetnika radi, pokušaja donošenja novog standarda bilo je i tijekom 2012. i 2013. godine u okviru *Strategije knjižničarstva Hrvatske do 2020. godine* (Jurilj, 2013; Tuškan Mihočić, 2014), ali su završeni bez konačnog usvajanja dokumenta (Jurilj, 2023).

Novi je *Standard* osuvremenio prethodno važeći i unio izvjesne promjene. Među najznačajnijim su novinama nove formalne klasifikacije tipova školskih knjižnica, eksplicitna odredba o udžbenicima kao građi koja ne čini dio fonda, nove postotne zastupljenosti u strukturi fonda, povećan broj jedinica građe po korisniku, minimalna veličina fonda prema tipu knjižnice, utvrđena maksimalna prosječna starost fonda, nedvosmislena obaveza osnivača i nadležnog ministarstva o financiranju nabave knjiž-

nične građe te koeficijenti izvodljivosti *Standarda*. No, među novinama se nalazi i odredba koja propisuje donošenje smjernica za izgradnju i upravljanje fondom, gdje se stavkom 2. članka 10. navodi kako ih „školska knjižnica donosi na osnovi analize stanja i procjene potreba korisnika i ovog standarda.“ (Standard za školske knjižnice NN 61/2023). U kontekstu donošenja navedenih smjernica važno je istaknuti kako su odredbe istog ili sličnog sadržaja na odgovarajući način navedene i u ostalim standardima.¹

Budući da izgled i sadržaj smjernica za izgradnju i upravljanje fondom nisu standardima precizno definirani, bar ne za školske knjižnice, uz potrebu za donošenjem ovog dokumenta u autorovoj školskoj knjižnici, pristupilo se traganju za informacijama potrebnim za izradu okvira, a potom i samog sadržaja smjernica za svoju školsku knjižnicu. Pomoć je najprije zatražena od nadležne županijske matične razvojne službe za narodne i školske knjižnice, a povratna informacija usmjeravala ga je na postojeće smjernice konkretnih narodnih i školskih knjižnica dostupnih na mreži.

Uvidom u mrežno dostupne dokumente u danom trenutku zaključeno je da su svi sadržajno uopćeni i ne prikazuju specifičnosti konkretne knjižnice čiju izgradnju i upravljanje fondom propisuju. Subjektivno, zaključeno je kako pronađeni tekstovi ne odgovaraju u cijelosti potrebama školske knjižnice čiji je autor ovog rada djelatnik i da ne prikazuju njezine specifičnosti onako kako je bilo očekivano. Uz navedeno, ne postoje dovoljno relevantni znanstveni i stručni radovi o izradi odgovarajućih smjernica u školskim knjižnicama, a koji bi se mogli iskoristiti kao okvir za pristup navedenom problemu. Stoga je, u nedostatku odgovarajućih relevantnih izvora informacija, a u jeku razvoja umjetne inteligencije, posebice generativnih jezičnih modela, odlučeno iskoristiti mogućnosti već široko rasprostranjenog alata – ChatGPT-ja (OpenAI, 2025). Spomenuti alat nije korišten u svrhu izrade cjelovitih smjernica, već isključivo kao pomoć pri izradi okvira na kojem će se temeljiti kasnije razrađen dokument koji je zasnovan na stvarnim potrebama vlastite knjižnice i njezinim specifičnostima.

U nastavku slijedi pregled odabranih relevantnih izvora znanja i dostupnih činjenica o izgradnji i upravljanju fondom školske knjižnice, s posebnim osvrtom na izvore koji govore o izradi samih smjernica, kao i onih o uporabi umjetne inteligencije pri izradi službenih dokumenata, što će, u konačnici, rezultirati prikazom nastanka i sadržaja *Smjernica za izgradnju i upravljanje fondom autorove školske knjižnice*.

2. Izgradnja i upravljanje knjižničnim fondom u školskim knjižnicama – teorijski okvir i pristup izradi smjernica

U svrhu dovođenja u vezu s prikazanim praktičnim primjerom, slijedi kratki povijesni pregled pitanja izgradnje i upravljanja knjižničnim fondom te pregled relevantnih činjenica vezano za sam ovaj proces, a potom i pregled mogućih pristupa u izradi konkretnih smjernica.

¹ Pogledati: *Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* NN 103/2021; *Standard za specijalne knjižnice* NN 103/2021; *Standard za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice* NN 81/2022 – svi proizašli iz važećeg zakona kojim se propisuje knjižnična djelatnost (Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti NN 17/2019 (98/2019, 114/2022, 36/2024)) i koji su doneseni unutar nekoliko godina od stupanja na snagu toga zakona, a okvirno se spominju i u *Standardu za digitalne knjižnice* (Standard za digitalne knjižnice NN 103/2021).

2.1. Izgradnja knjižničnog fonda u školskim knjižnicama

Pitanje izgradnje i upravljanja knjižničnim fondom jedan je od temelja knjižničarske struke i sastavni je dio izobrazbe knjižničara još od kraja 19. stoljeća, kad je Dewey, uz pokretanje prve škole za obrazovanje knjižničara, među prioritete u radu u knjižnici postavio administrativne poslove i upravljanje knjižnicom i fondom (Erl Šafar i Lubina, 2018, str. 222-223). Knjižnični je fond temeljni resurs knjižnice na kojem počiva njezino cijelo poslovanje (Kosić i Heberling Dragičević, 2017, str. 163). Knjižnični fond u klasičnom smislu ograničen je na fizički prostor i u školskim knjižnicama u najvećoj mjeri čini knjižna građa (Perunović, 1997, str. 21), uz koju, sukladno *Standardu* (Standard za školske knjižnice NN 61/2023), svakako i druge vrste građe, ali u znatno manjem opsegu. Premda ponuda elektroničke građe dostupne na daljinu kao mogućnost nije isključena i u školskim knjižnicama, ipak je značajno manje zastupljena u odnosu na zastupljenost u ostalim vrstama knjižnica. U tom se smislu hibridnost knjižnice u odnosu na sadržaj fonda ne može označiti kao značajka školskih knjižnica. Izuzetak su primjeri dobre prakse pojedinih školskih knjižnica čiji su djelatnici, posebice u doba pandemije COVID-19, aktivno izgrađivali virtualne knjižnice svojih škola i nudili korisnicima različite usluge u virtualnom svijetu (Mesić Muharemi, Renić i Strija, 2021; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu [NSK], 2020), dok su se slični primjeri mogli pronaći i prije navedenog razdoblja, ali su se ponajviše odnosili na usluge, ne toliko na građu (Dukić, 2012).

Prema Kosić i Heberling Dragičević izgradnja fonda započinje analizom postojećeg stanja te unutarnjih i vanjskih čimbenika koji mogu utjecati ili utječu na taj proces (Kosić i Heberling Dragičević, 2017, str. 164). Izgradnju fonda, prije svega nabavu građe, treba obavljati promišljeno. To podrazumijeva izradu smjernica za nabavu građe kao poželjnog dokumenta na kojem će se temeljiti nabavna politika i politika izgradnje, a posljedično i upravljanja fondom školske knjižnice (Lazić, 2011, str. 28-29). Opće je poznata činjenica kako je pri izgradnji fonda bilo koje knjižnice potrebno poći od potreba korisnika, što potvrđuje i Perunović opisujući nabavnu politiku kao proces koji podrazumijeva princip planiranja nabave sukladno strukturi korisnika i postavljenim zadaćama knjižnice (Perunović, 1997, str. 13). Tomu je potrebno pridodati i specifičnosti pojedinih vrsta knjižnica, u ovom slučaju školskih, gdje fond prije svega mora zadovoljiti obrazovne i informacijske potrebe učenika i djelatnika škole, odnosno biti u službi nastavnog plana i kurikuluma nastavnih predmeta i međuperdmetnih tema, a potom se koristiti i kao oslonac za kvalitetno provođenje slobodnog vremena (Lazić, 2011, str. 29). Jednostavnije rečeno, proces izgradnje fonda školske knjižnice u cijelosti je podređen odgojno-obrazovnim potrebama škole. No, u obzir treba uzeti i činjenicu da se ovaj proces razlikuje u osnovnoj, gdje je nabava općenita, i srednjoj školi, gdje je nabava usmjerena (Skupina gorenjskih knjižničark, 1985, str. 174).

2.2. Upravljanje knjižničnim fondom

Upravljanje fondom podrazumijeva niz radnji, počev od kreiranja nabave do trenutka usluživanja korisnika, a u biti predstavlja sustavno planiranje i kreiranje nabave, pri čemu se uzimaju u obzir potrebe korisnika (Racković, 2004, str. 69). Ono obuhvaća: obogaćivanje fonda, biranje, nabavu, osiguravanje pristupa, održavanje, vrednovanje, očuvanje i plijevljenje (Clayton i Gorman, 2003, str. 7). Uz navedeno, Johnson napominje i sljedeće postupke u okvirima upravljanja, a koji su uobičajeni u svakodnevnom radu i u školskoj knjižnici: pročišćavanje, otpis, preseljenje u drugo spremište, otkazivanje pretplata, prijelaz na elektroničke inačice i zaštitu fonda od prirodnih katastrofa i nepogoda koje je uzrokovao čovjek (Johnson, 2004, str. 115).

Do stupanja na snagu trenutačno važećeg *Standarda*, fond osnovnoškolske knjižnice dijelio se na učenički i učiteljski, dok je u srednjoškolskima bio jedinstven. Takva je odredba u praksi vrlo često dovodila do nedoumica oko svrstavanja pojedinih naslova i vrsta građe, što je otežavalo vrednovanje fonda, posebice pri popunjavanju statističkih obrazaca. Navedene su odredbe zamijenjene odredbama o podjeli fonda na knjiž-

nične zbirke (Standard za školske knjižnice NN 61/2023), što stručnim suradnicima knjižničarima olakšava upravljanje fondom. Olakšanje je usmjereno i na same korisnike koji se na taj način lakše snalaze pri samostalnom pretraživanju fonda i ujedno lakše zadovoljavaju svoje osobne i obrazovne potrebe u vezi s knjižničnom građom.

Selekcija je vrlo bitan postupak pri odlučivanju o nabavi građe. Kako se građa u školskim knjižnicama najčešće nabavlja kupnjom (Lazić, 2011, str. 33), zatim darovanjem (Hasel i Benaković, 2025, str. 205) i u manjem opsegu razmjenom (Lazić, 2011, str. 33), s obzirom na često ograničena novčana sredstva pri kupnji je potrebno voditi računa o nizu detalja kako bi ishod nabave bio što povoljniji po knjižnicu (procjena dostupnih ponuda, utvrđivanje prioriteta sukladno proračunu za kupnju, utvrđivanje broja potrebnih primjeraka, odabir dobavljača i dr.), prije svega u materijalnom smislu. Pri prihvatu darovane građe posebno je bitno obratiti pozornost na materijalnu (starost građe, higijensko-tehnički izgled i upotrebljivost) i sadržajnu kvalitetu građe (primjerenost i usklađenost s programom rada škole). Upravo stoga, u svrhu kvalitetnog odabira građe, donirane ili kupljene, potrebno je utvrditi jasne kriterije za nabavu, a Clayton i Gorman predlažu sljedeće: ažurnost izvora, dostupnost po razumnoj cijeni, odgovarajuća akademska ili intelektualna razina, mjerodavnost i pouzdanost, usklađenost s namjenom knjižnice (Clayton i Gorman, 2003, str. 104). Prema istim autorima, selekcija u školskoj knjižnici predstavlja složen posao koji zahtijeva dosta vremena, a o kojem često konačnu odluku donose ravnatelji škola (Clayton i Gorman, 2003, str. 107).

2.3. Smjernice za izgradnju i upravljanje fondom – normativna i praktična stajališta

Već spomenute potrebe korisnika prioritet su pri izgradnji knjižničnog fonda, a potom i pri upravljanju njime. Nakon definiranja potreba korisnika potrebno je donijeti smjernice za izgradnju i upravljanjem fondom. Do pojave odredbe o obvezi izrade ovih smjernica, navedene u važećem *Standardu za školske knjižnice*, izrada smjernica ostajala je na slobodnoj volji i procjeni školskim knjižnicama, odnosno knjižničarima i ravnateljima škola. Pojedine su ih školske knjižnice imale i prije nego što je to postalo obavezno, pri njihovoj su se izradi uglavnom vodili odredbama IFLA-inih (Međunarodna federacija knjižničarskih udruga) *Smjernica za školske knjižnice* (Schultz-Jones, Oberg, Gašparović i Mašina, 2016). Zanimljivo je kako je Američko društvo školskih knjižničara još 1961. godine donijelo dokument naziva *Smjernice i procedura selekcije građe u školskim knjižnicama* (Johnson, 2004, str. 73). Steinbuch navodi kako je potrebno izraditi plan razvoja zbirke koji sadrži analizu školskog okruženja, izbor građe, nabavu i vrednovanje (Steinbuch, 1995), a Kodrič-Dačić tvrdi kako je potrebno imati dokument koji definira nabavnu politiku knjižnice (Kodrič-Dačić, 2007, str.98), dok su prema Johnson knjižnice bez odgovarajućih razvojnih smjernica kao tvrtke bez jasnog poslovnog plana (Johnson, 2004, str. 72).

Američka knjižničarska udruga (ALA) definira smjernice za razvoj fonda kao dokument koji utvrđuje opseg postojećih zbirki, planira kontinuirani razvoj resursa, identificira snage postojećeg fonda i ocrta odnos između filozofije izbora i ciljeva ustanove, općih kriterija odabira i intelektualne slobode (Baddigam, 2009). Prema istom izvoru navodi se da smjernice trebaju imati sljedeće sastavnice: uvod, opća namjena, kratka bilješka o knjižnici, opća definicija kurikuluma, jezici, geografska područja, vrste građe, format građe, posebnosti zbirki, ostali dostupni izvori, detaljna tematska područja, izlučivanje građe. Jedan od relevantnih izvora za izradu smjernica jest i IFLA-in dokument naziva *Upute za izradu smjernica za razvoj zbirki uporabom modela Conspectus* (Biblarz i sur., 2001) koji govori i o elementima koje smjernice trebaju sadržavati: uvod, opće odredbe, narativne odredbe, obilježja fonda, metode vrednovanja fonda, pokazatelji kvalitete fonda, obilježja jezika, primjena smjernica i njihova revizija. Naposljetku, same IFLA-ine *Smjernice za školske knjižnice* utvrđuju potrebu izrade strategije upravljanja zbirkom koja „definira svrhu, opseg i sadržaj zbirke, kao i pristup vanjskim izvorima, te nastoji osigurati širok raspon visokokvalitetnih izvora“ (Schultz-Jones, 2016, str. 39), a prema tom dokumentu izrađene smjernice trebaju „pružiti i informacije o odabiru i nabavi građe te osigurati standarde za njezinu

obradu i organizaciju kao i za njezino održavanje, obnavljanje i izlučivanje“ (Schultz-Jones, 2016, str. 40). Ovdje je propisano i kako takav priručnik treba sadržavati i smjernice o nabavi građe koja održava nacionalni, etnički, kulturni, jezični i autohtoni identitet članova školske zajednice, o čemu na odgovarajući način govore i IFLA-ine *Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice* (Jurinović, 2010, str. 27-33).

Razvidno je kako navedene sastavnice u različitim dokumentima nisu identične i stoga nisu jednako primjenjive i na našem geografskom prostoru, odnosno da ih je nužno promatrati isključivo kao okvir koji, nadopunjen i prilagođen potrebama našeg školskog okružja, može poslužiti kako bismo se usmjerili na okvir koji smjernice u hrvatskim školskim knjižnicama trebaju imati. Iz navedenog se, pak, može zaključiti kako je vrlo teško jasno definirati obvezne elemente koje smjernice moraju sadržavati. Pri izradi smjernica mora se uzeti u obzir cjelokupni život školske ustanove kao zajednice, posebice godišnji plan rada škole, plan rada školske knjižnice, kao i godišnji izvedbeni kurikulumi nastavnog osoblja i planovi ostalih stručnih suradnika. Smjernice ne bi trebale biti statične, već podložne reviziji, izmjenama i dopunama, prilagodljive promjenama u potrebama i navikama korisnika, dostupnosti izvora financiranja i promjenama u svijetu informacija (Johnson, 2004, str. 73). Također, autori smjernica, bez obzira na to radi li se o pojedincima ili skupini autora, u vidu uvijek moraju imati specifičnosti knjižnice za koju ih izrađuju. Terminologija koja se u tekstu smjernica rabi treba biti prilagođena terminologiji ustanove u kojoj knjižnica djeluje. Tako je za izradu smjernica za školske knjižnice potrebno preuzeti terminologiju koja se uobičajeno rabi u odgojno-obrazovnom sustavu i općim dokumentima škole, a dobro pripremljen tekst mogu izraditi samo osobe koje najbolje razumiju potrebe knjižnice (računajući i potrebe korisnika) i spremne su se držati isplaniranog (Johnson, 2004, str. 72).

Pisane smjernice trebaju djelatnicima knjižnica poslužiti kao vodič u radu s fondom i osiguravaju okvir unutar kojeg knjižničari obavljaju svoje zadatke (Kosić i Heberling Dragičević, 2017, str. 164-165). Kako je u najvećem broju hrvatskih školskih knjižnica zaposlen samo jedan stručni suradnik knjižničar, dade se zaključiti kako je najčešće upravo ta osoba i autor izrađenih smjernica, iz čega proizlazi i pitanje jesu li takve smjernice u službi vodiča doista potrebne osobi koja ih je i izradila. Naime, odgovor je jednostavan: jesu, i to iz dvaju razloga. Prvi se ogleda u činjenici da dobro osmišljene i pripremljene smjernice mogu poslužiti i kao podsjetnik za kontinuiranu istovjetnost u radu, a drugi u činjenici da, u slučaju potrebe za kraćom ili duljom zamjenom ili po dolasku novog djelatnika knjižnice, smjernice osiguravaju kontinuitet u radu glede izgradnje i upravljanja knjižničnim fondom te olakšavaju pristup fondu novom djelatniku, što ujedno olakšava cjelokupan proces upravljanja fondom kako knjižničaru, tako i korisnicima školske knjižnice.

3. Primjena umjetne inteligencije pri izradi službenih dokumenata

O umjetnoj se inteligenciji, sve prisutnijoj u svakodnevnom životu, u znanstvenim i stručnim krugovima u posljednjih nekoliko godina sve više progovara. Veliki broj ljudi svakodnevno rabi različite alate i uređaje čiji se rad zasniva na umjetnoj inteligenciji (npr. najjednostavnije fotografiranje uporabom pametnog telefona, uz obradu tako dobivene fotografije itd.), a da toga nisu ni svjesni niti o tome razmišljaju. Današnja uporaba umjetne inteligencije ide velikim koracima naprijed, čak i u primjeni u svakodnevnom životu, a nužno se u vezu dovodi i s određenim poslovnim procesima, o čemu u našem slučaju najbolje svjedoči njezina primjena u obrazovnom sustavu i knjižničarstvu.

U nastavku teksta bit će riječi o praktičnoj uporabi umjetne inteligencije, s posebnim naglaskom na generativnu umjetnu inteligenciju, odnosno generativne jezične modele, na primjeru ChatGPT-ja. Stoga, slijedi pregled relevantnih i suvremenih informacija o primijenjenoj uporabi umjetne inteligencije u odgoju i obrazovanju te knjižničarstvu, s posebnim osvrtom na njezine mogućnosti u vezi s izradom formalnih dokumenata.

3.1. O uporabi umjetne inteligencije općenito u obrazovnom sustavu i knjižničarstvu

Prema Kralj i sur., koji se u svojem edukativnom priručniku obraćaju odgojno-obrazovnim djelatnicima, umjetna se inteligencija definira kao „područje računalne znanosti usmjereno na sustave koji mogu obavljati zadatke koji bi inače zahtijevali ljudsku inteligenciju“ (Kralj i sur., 2024, str. 8). Isti autori navode kako se počeci njezina razvoja naziru u pedesetim godinama prošlog stoljeća (Kralj i sur., 2024, str. 8), dok je prema Mhlanga (Ljujić, 2025, str. 69) najveći razvoj umjetne inteligencije u posljednjih nekoliko godina vidljiv na primjeru istraživačkog laboratorija OpenAI i njegovog generativnog jezičnog modela GPT (*generative pre-trained transformer – GPT*), a čiji je razvoj, navodi Eke, otpočeo 2018. godine te je potkraj 2022. godine postao dostupan široj javnosti u obliku *chatbota* poznatijeg kao ChatGPT (Eke, 2023). Generativni jezični modeli, poput navedenog, u mogućnosti su obavljati veliki broj zadataka odjednom, a služe se različitim bazama podataka i informacija dostupnih na mreži. To je dovelo do sve češćih promišljanja i u okvirima odgojno-obrazovne djelatnosti o mogućnostima uporabe generativne umjetne inteligencije u odgojno-obrazovne svrhe, s nemjerljivom količinom mogućnosti za uvođenje inovativnih rješenja u radu učenika, odgojno-obrazovnih, ali i administrativnih djelatnika (Tan, Cheng i Lin, 2025).

Promišljanja o umjetnoj inteligenciji kao obrazovnom alatu dovode i do brojnih izazova glede tehničkog, etičnog i pravnog aspekta njezine uporabe (Vulović, 2025, str. 173), ali pitanja autentičnosti i akademskog integriteta, koja podrazumijevaju i etičnost uporabe umjetne inteligencije i koja, prema Li i suradnicima, ostaju najznačajniji izazovi (Li i sur., 2024). Mićunović i Bosančić generativnu umjetnu inteligenciju ocjenjuju kao veliki tehnološki iskorak koji je značajno utjecao na način našeg razmišljanja i stvaralačke procese, što je dovelo do dodatne potrebe za njezinom odgovornom uporabom i nužnošću poštivanja akademske čestitosti (Mićunović i Bosančić, 2025, str. 18). Navedeni autori, pozivajući se na analizu rezultata brojnih istraživanja, pojašnjavaju i koji sve rizici, unatoč njezinim brojnim prednostima, proistječu iz uporabe umjetne inteligencije pa navode plagiranje i varanje, nepouzdanost, algoritamsku pristranost, širenje dezinformacija, ugrožavanje privatnosti podataka te smanjenje ljudskih vještina (Mićunović i Bosančić, 2025, str. 15-16). Na nužnu primjenu visokih etičnih standarda te odgovornost koja je u konačnici na čovjeku upozorava i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu u vrlo kvalitetnom i nedvosmislenom vodiču korištenju umjetne inteligencije namijenjenom studentima (Jagušt, 2026, str. 4), kao i brojni slični dokumenti drugih visokoobrazovnih i znanstvenih ustanova.

Uz uporabu umjetne inteligencije, a s osvrtom na prethodno navedene nedostatke, dolazi i opravdana potreba za oprezom i dodatnom provjerom informacija dobivenih na korisnički upit jer postoji značajan rizik od nedovoljne preciznosti ili čak davanja netočnih informacija. S tzv. se „haluciniranjem“ ChatGPT-ja, pojavi o kojoj progovara i Jagušt (Jagušt, 2026, str. 4), npr., prema analizi istraživačkog uzorka nad kojim je istraživanje provela Kolar Janković, susreće čak 30 % ispitanika, što podrazumijeva „generiranje netočnih ili izmišljenih informacija“ (Kolar Janković, 2025, str. 86). Na temelju toga autorica, govoreći konkretno o primjeni umjetne inteligencije u radu školskoga knjižničara, zaključuje kako se alat još uvijek ne može bezrezervno primjenjivati u radu u školskim knjižnicama u kontekstu preciznosti i vjerodostojnosti informiranja.

Prema IFLA-inoj ulaznoj točki za knjižnice i umjetnu inteligenciju, u knjižnicama općenito, pa tako i školskim knjižnicama, umjetna se inteligencija na ovaj ili onaj način rabi neko vrijeme, primjerice u procesima digitalizacije, analizi podataka, prevođenju i slično (Cox i De Brasdefer, 2025). Isti dokument predviđa i neke nove mogućnosti za primjenu umjetne inteligencije koje mogu pružiti odgovarajuću podršku korisnicima. Među navedenima za školske knjižnice kao neke od najznačajnijih mogućnosti vrijedi izdvojiti podršku u procesu dobivanja preporuka za čitanje, u istraživačkom procesu, pri izradi metapodataka za knjižničnu građu te razvoju *chatbota* za pružanje odgovora na referentna pitanja. Već spomenuti *chatbotovi* u obliku virtualnih asistenata u mnogim su knjižnicama u širokoj uporabi u svrhu davanja brzog odgovora na uobičajene

upite i često postavljana pitanja korisnika (Katulić i Katulić, 2025, str. 234). Premda takva vrsta usluge još uvijek nije široko rasprostranjena, s obzirom na to da knjižnice sustavno prikupljaju i obrađuju podatke o korištenju građe, upravo bi virtualni asistenti mogli poslužiti i za stvaranje personaliziranih preporuka za korisnike, a koje bi se temeljile na podacima o dosadašnjoj posudbi, recenzijama i pretraživanju kataloga (Katulić i Katulić, 2025, str. 235), što je svakako nužno uskladiti s odredbama *Akta o umjetnoj inteligenciji* (Akt o umjetnoj inteligenciji, 2024). Marinclin, Idbek i Popović solidnim pregledom primjera iz različitih zemalja navode niz sličnih prethodnim, ali i drugih mogućnosti koje uz uporabu umjetne inteligencije knjižnice rabe ili mogu rabiti (Marinclin, Idbek i Popović, 2024). No, među svim navedenim primjerima nijedan ne ukazuje na primjenu umjetne inteligencije u svrhu izrade ikakvih službenih dokumenata knjižnice pa tako nema ni spomena o kreiranju smjernica na ovaj način.

3.2. Primjena umjetne inteligencije pri izradi službenih dokumenata

Među preporukama iz IFLA-ine ulazne točke za knjižnice i umjetnu inteligenciju nalazi se i ona o mogućnosti uporabe generativne umjetne inteligencije u stručnim poslovima, poput sažimanja tekstova i izrade nacrt dokumenata (Cox i De Brasdefer, 2025). Sukladno tomu, bitno je napomenuti kako je knjižničarska zajednica u svijetu suglasna da se u slučaju sudjelovanja umjetne inteligencije u izradi bilo kakvog dokumenta ona ne tretira kao autor već isključivo kao alat korišten pri izradi navedene publikacije (Knežević Cerovski i Pancirov, 2025, str. 298-299). Nadalje, bitno je istaknuti kako analizom dostupnih izvora znanja u relevantnim domaćim i inozemnim bazama podataka nisu pronađeni konkretni primjeri izrade službenih dokumenata u kontekstu rada školskih ili drugih vrsta knjižnica, pa je ovdje, a s obzirom na činjenicu da su i smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnih zbirki svojevrsan službeni dokument knjižnice, dan tek kratak pregled praktičnih primjera primjene umjetne inteligencije pri izradi službenih dokumenata u pravnom sustavu, a koji se djelomično odnosi ili se može odnositi na izradu nacrt dokumenata.

U području prava i administracije brojni su autori pisali o primjeni umjetne inteligencije u određenim pravnim procesima, kao što su sažetci presuda, tekstovi oporuka, okviri tužbenih zahtjeva i slično. Iako je, prema tvrdnjama Li, Das i Shirado, izrada različitih pravnih okvira uporabom umjetne inteligencije danas sve prisutnija, još uvijek ne postoji nijedno tijelo javne uprave koje je uporabu velikih jezičnih modela nekim dokumentom službeno potvrdilo kao svoju praksu, već još uvijek sve ostaje na prikazima akademskih primjera (Li, Das i Shirado, 2025). No, u pravnim i administrativnim krugovima u svijetu, a na temelju uspjeha u općim jezičnim zadacima, mnogi su se istraživači i praktičari već osmijelili isprobati velike jezične modele u administrativnoj i pravnoj praksi (Dehghani i sur., 2025). Pingili navodi kako pametna obrada dokumenata vođena umjetnom inteligencijom ne predstavlja samo nadogradnju postojeće prakse, već njezinu transformaciju (Pingili, 2025, str. 1317), što, nadalje tvrdi, omogućuje upravi preciznije i brže rukovanje ogromnom količinom dokumenata uz trošak vremena smanjen za 70 % te uz smanjenje stope ljudske pogreške. Isti autor, među dokumentima koje, prema njegovim tvrdnjama, može generirati umjetna inteligencija, navodi i dokumente koji sadrže različite politike (Pingili, 2025, str. 1319), što se može dovesti u vezu i s izradom smjernica u slučaju o kojem govori ovaj rad, s obzirom na to da smjernice o izgradnji i upravljanju knjižničnom zbirkom podrazumijevaju izvjesnu nabavnu politiku, politiku upravljanja i sl.

Tijekom daljnjeg istraživanja literature nisu nađeni relevantni izvori koji mogu ukazivati na praktičnu primjenu umjetne inteligencije pri izradi smjernica sličnih onima koje su predmet ovoga rada ni u knjižničarstvu, ni u drugom primijenjenom području. No, u ovom je kontekstu važno istaknuti kako je, prema Jaguštu, dopušteno koristiti alate umjetne inteligencije pri strukturiranju ili razradi ideja, odnosno „za razradu mogućih pristupa temi, izradu nacrt, prijedloga, argumenata ili alternativnog rješenja“ (Jagušt, 2026, str. 9), što izravno korelira s pristupom opisanim u nastavku teksta.

4. Prikaz praktične uporabe umjetne inteligencije pri izradi smjernica za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom školske knjižnice

Kao što je u uvodu navedeno, temelj za izradu odgovarajućih smjernica za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom nalazi se u važećem *Standardu za školske knjižnice*. Premda je od ranije i u drugim međunarodnim i domaćim relevantnim dokumentima iz područja knjižničarstva bilo govora o potrebi posjedovanja ovakvog dokumenta u knjižnicama, pa i školskim, obaveza njegove izrade formalizirana je tek 2023. godine.

Analizom novih odredbi spomenutoga *Standarda*, autor je ovog rada pristupio promišljanju o izvjesnim odredbama koje su ovim pravnim aktom, u odnosu na prethodno važeći, nove te je pristupio njihovoj analizi i pripremama za izradu okvira dokumenta. Tijekom navedenih priprema konzultacije su vršene sa županijskom matičnom službom, a uvid u okvire odgovarajućih dokumenta izvršen je analizom dostupnih dokumenata na mrežnim stranicama odabranih narodnih i školskih knjižnica. Promišljanje o sadržaju budućih smjernica za izgradnju i upravljanje fondom školske knjižnice i uvid u dokumente odabranih knjižnica doveli su do zaključka kako se odredbe koje su predmet takvih smjernica knjižnice uglavnom navode općenito, što nije djelovalo kao pravi odraz stanja i potreba pojedine knjižnice.

U nedostatku odgovarajuće polazišne literature i zadovoljavajućih primjera iz prakse, autor je pristupio izradi okvira potrebnih smjernica služeći se generativnim razgovorom s umjetnom inteligencijom, odnosno alatom ChatGPT. Tijekom izrade smjernica slijedile su i konzultacije s generativnom umjetnom inteligencijom, prema potrebi, što je u cijelosti prikazano u sljedećem odjeljku.

4.1. Generativni razgovor s alatom ChatGPT u svrhu izrade okvira smjernica¹

Upit (*Smjernice za knjižnični fond [generativni razgovor s UI-jem]*, 2025) postavljen je tako da su jezičnom modelu dani svi potrebni podatci za uspješno kreiranje traženog okvira. Upit je izgledao ovako:

„Koje sastavne dijelove (poglavlja ili koji god već naziv treba koristiti) bi trebao sadržavati dokument naziva Smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom školske knjižnice? Radi se o školskoj knjižnici na teritoriju Republike Hrvatske.“

Upit se, dakle, sastojao od dviju rečenica. U prvoj je postavljeno pitanje o sastavnim dijelovima, odnosno poglavljima koja bi trebao sadržati dokument navedenog naziva. Druga je rečenica upućivala na to da se radi o hrvatskoj školskoj knjižnici, što se smatralo bitnim s obzirom na to da ChatGPT vrlo često može davati odgovore na drugim jezicima okružja, posebice srpskom, te ga je, osim toga, bilo bitno usmjeriti na važeće hrvatsko zakonodavstvo. Najprije je uslijedio jedan opći odgovor na postavljeni upit:

„Dokument pod nazivom „Smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom školske knjižnice“ za školsku knjižnicu u Republici Hrvatskoj trebao bi sadržavati jasno strukturirane dijelove koji obuhvaćaju sve aspekte planiranja, razvoja, evaluacije i upravljanja fondom. Ovakav dokument treba biti usklađen s važećim zakonodavstvom (npr. Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, Državnim pedagoškim standardima, kurikulumima) i profesionalnim standardima knjižničarstva u RH.“

Iza ovog odgovora uslijedila je i preporučena struktura dokumenta:

¹ Generativni razgovor s alatom ChatGPT vođen je tijekom svibnja 2025. Citirani dijelovi razgovora navedeni su u izvornom obliku odgovora jezičnoga modela te kao takvi, bez obzira na jezične pogreške, nisu lektorirani. Pravila za citiranje su, s obzirom na svrhu ovoga poglavlja, također djelomično zanemarena.

„1. Uvod

- Svrha dokumenta
- Značaj knjižničnog fonda u obrazovnom kontekstu
- Normativni i strateški okvir (zakoni, pravilnici, standardi, kurikulumi)

2. Uloga i funkcija školskog knjižničnog fonda

- Obrazovna, informacijska, kulturna i odgojna funkcija fonda
- Podrška nastavnom planu i programu
- Poticanje čitanja i informacijske pismenosti

3. Načela izgradnje fonda

- Stručno utemeljeno odabiranje građe
- Raznovrsnost i dostupnost
- Dobna primjerenost
- Kulturološka i jezična raznolikost
- Usklađenost s potrebama korisnika (učenici, nastavnici, stručni suradnici)

4. Vrste građe u školskom knjižničnom fondu

- Knjižna građa (beletristika, stručna literatura, referentna građa)
- Ne-knjižna građa (audiovizualna, digitalna, didaktička)
- Dječja i omladinska književnost
- Literatura za učitelje i stručno usavršavanje
- Građa za učenike s teškoćama
- Multimedijaska i elektronička građa (e-knjige, baze podataka itd.)

5. Postupak nabave i selekcije građe

- Izvori nabave (proračun, donacije, razmjena, projekti)
- Uloga knjižničara u odabiru građe
- Suradnja s nastavnicima i drugim stručnjacima
- Etički kriteriji i profesionalna neovisnost
- Kriteriji za odbacivanje građe (zastarjelost, oštećenje, irelevantnost)

6. Organizacija i obrada fonda

- Katalogizacija i klasifikacija prema pravilima struke
- Sustavi označavanja i smještaja građe
- Digitalna obrada i integracija u knjižnični sustav
- Ažuriranje i revizija kataloga

7. Upravljanje i evaluacija fonda

- Revizija i otpisi građe (učestalost, metode)
- Statističko praćenje korištenja fonda
- Evaluacija kvalitete i relevantnosti fonda
- Planovi razvoja fonda i izvještaji

8. Pristup i korištenje fonda

- Pravila korištenja građe
- Prava i odgovornosti korisnika
- Osiguravanje pristupa djeci s posebnim potrebama
- Digitalni i fizički pristup

9. Etika i odgovornost

- Pravo na pristup informacijama i zaštita privatnosti korisnika
- Neutralnost u odabiru sadržaja
- Odgovornost knjižničara kao stručnjaka i odgojno-obrazovnog radnika

10. Suradnja i stručni razvoj

- Suradnja s drugim knjižnicama i institucijama
- Uloga školskog knjižničara u stručnom usavršavanju nastavnika i učenika
- Praćenje i primjena stručnih smjernica i novih trendova

11. Zaključak

- Sažetak ključnih smjernica
- Preporuke za praksu i daljnji razvoj knjižničkog fonda

12. Prilozi

- Relevantni zakoni, pravilnici, kurikulumi
- Obrasci za evaluaciju fonda
- Popisi preporučene literature
- Primjeri dobre prakse“.

Ovako dan okvir bio je već izvrsna podloga za izradu konačnog dokumenta. U konačnoj je inačici smjernica tako zadržan zadani okvir, uz promjenu naziva i sadržaja posljednjeg poglavlja: umjesto poglavlja Prilozi priređeno je poglavlje Završne odredbe. U nastavku generativnog razgovora slijedio je upit od strane ChatGPT-ja o potrebi izrade cjelovitog teksta ili pojedinih poglavlja smjernica. Iako je dani okvir pružio relevantne informacije, autor je ovog rada ipak zatražio prijedlog teksta cijelog dokumenta, uz napomenu kako će ga prilagoditi potrebama svoje knjižnice.

Slijedi predloženi tekst smjernica:

„Smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom školske knjižnice

1. Uvod

Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava te kao takva ima ključnu ulogu u ostvarivanju obrazovnih ciljeva škole. Knjižnični fond predstavlja temelj rada školske knjižnice jer omogućava korisnicima pristup znanju, informacijama i kulturnim sadržajima. Ove smjernice izrađene su s ciljem da se utvrde načela, kriteriji i postupci za sustavno i stručno oblikovanje, upravljanje i evaluaciju knjižničkog fonda, u skladu sa zakonskim propisima Republike Hrvatske, stručnim standardima i potrebama korisnika.

2. Uloga i funkcija školskog knjižničkog fonda

Knjižnični fond školske knjižnice ima višestruku funkciju:

- Obrazovnu – podržava nastavni plan i program, projektno i istraživačko učenje;
- Informacijsku – omogućava pristup pouzdanim i raznovrsnim izvorima informacija;
- Odgojnu – potiče razvoj kritičkog mišljenja, tolerancije i vrijednosti;
- Kulturnu – promiče čitanje, kulturnu baštinu i stvaralaštvo.

Fond mora biti prilagođen različitim dobnim skupinama i interesima učenika, ali i potrebama učitelja i stručnih suradnika.

3. Načela izgradnje fonda

Pri izgradnji i upravljanju fondom primjenjuju se sljedeća načela:

- Relevantnost – građa mora biti povezana s kurikulumom i obrazovnim ishodima;
- Raznolikost – zastupljenost različitih žanrova, jezika, kultura i perspektiva;
- Dobna i razvojna primjerenost – sadržaji prilagođeni uzrastu i interesima korisnika;
- Kvaliteta i stručnost – odabir temeljen na stručnoj recenziji i preporukama;
- Ažurnost – redovito obnavljanje fonda aktualnim i suvremenim izdanjima;
- Etička i profesionalna odgovornost – neovisnost knjižničara u odabiru građe.

4. Vrste građe u školskom knjižničnom fondu

Knjižnični fond može uključivati:

- Knjižnu građu: lektirna i ne-lektirna beletristika, stručna i znanstvena literatura, enciklopedije, rječnici, priručnici.
- Ne-knjižnu građu: karte, plakati, didaktička pomagala, igre.
- Audiovizualnu i elektroničku građu: filmovi, glazbeni zapisi, obrazovni softver, e-knjige.
- Digitalne izvore: online baze podataka, portali za učenje, repozitoriji.
- Posebne zbirke: građu za učenike s teškoćama, zavičajnu građu i rijetke primjerke.

5. Postupak nabave i selekcije građe

5.1 Nabava

Nabava se provodi putem:

- sredstava iz školskog proračuna,
- sredstava Ministarstva znanosti i obrazovanja,
- donacija, razmjena i sponzorstava,
- projekata i natječaja.

5.2 Selekcija

Selekciju provodi školski knjižničar u suradnji s nastavnicima i drugim stručnjacima, uz primjenu stručnih kriterija (sadržajna i jezična kvaliteta, aktualnost, autoritet izvora).

5.3 Otpisi

Redovito se provodi revizija i otpis građe koja je:

- oštećena ili neupotrebljiva,
- zastarjela ili neusklađena s kurikulumom,
- rijetko korištena, a bez posebne vrijednosti.

6. Organizacija i obrada fonda

Građa se stručno obrađuje u skladu s pravilima knjižničarstva (npr. KLAS sustav, UDK, MARC zapis) te unosi u knjižnično-poslovni sustav (npr. MetelWin). Organizacija fonda mora omogućiti preglednost, dostupnost i jednostavno pretraživanje.

7. Upravljanje i evaluacija fonda

Evaluacija fonda obuhvaća:

- kvantitativne pokazatelje (broj jedinica, godišnja nabava, korištenost),
- kvalitativne pokazatelje (usklađenost sa školskim kurikulumom, raznovrsnost, zadovoljstvo korisnika),
- izradu godišnjih izvješća i planova razvoja fonda.

8. Pristup i korištenje fonda

Korisnici imaju pravo na slobodan pristup fondu, u skladu s pravilima knjižnice. Posebna pažnja posvećuje se inkluzivnosti i pristupačnosti za sve učenike, uključujući

učenike s teškoćama. Fond se koristi u knjižnici, učionicama ili kod kuće, ovisno o vrsti građe i pravilima posudbe.

9. Etika i profesionalna odgovornost

Knjižničar mora:

- osigurati raznolikost izvora i sprječavati cenzuru,
- poštivati privatnost korisnika,
- djelovati stručno, nepristrano i u skladu s profesionalnim etičkim kodeksom.

10. Suradnja i stručno usavršavanje

- Potrebna je stalna suradnja s nastavnicima, ravnateljem i stručnim timom škole.
- Preporučuje se sudjelovanje u stručnim skupovima, edukacijama i stručnim vijećima.
- Umrežavanje s drugim knjižnicama i ustanovama doprinosi kvaliteti fonda.

11. Zaključak

Sustavno planiranje, stručno upravljanje i redovita evaluacija knjižničkog fonda ključni su za ostvarenje obrazovnih i odgojnih ciljeva škole. Ove smjernice predstavljaju osnovu za profesionalno djelovanje školskog knjižničara u izgradnji fonda koji je u službi učenika, učitelja i škole u cjelini.

12. Prilozi

(prilagodi prema potrebi)

- Izvadci iz Zakona o knjižnicama i knjižničkoj djelatnosti
- Dijelovi kurikuluma za školsku knjižnicu
- Obrasci za evaluaciju i reviziju fonda
- Primjeri popisa preporučene građe
- Interni pravilnici škole (ako su relevantni).

Ovo je već bio dosta konkretniji odgovor, što je dodatno pojednostavnilo postupak izrade potrebnih smjernica. Naime, i dalje se radilo o sadržaju koji je tek nešto širi u odnosu na prethodno dani okvir, ali je jasnije i preciznije usmjeravao u konačan sadržaj budućeg dokumenta. Naime, prethodno citirani tekst nije unijet u cijelosti u konačan dokument koji je sadržavao smjernice, ali je poslužio kao dodatna ideja za rad.

Usljedila je daljnja ponuda:

„Ako želiš, mogu dodatno izraditi predloške za priložene obrasce, predložiti konkretne primjere selekcijskih kriterija, pomoći s planom revizije ili napisati sažetak za pravu škole.“

Budući da predložene odredbe sedmog poglavlja u vezi s upravljanjem fondom nisu sadržavale ništa drugo do proceduru vrednovanja fonda, od ChatGPT-ja dodatno je zatražena razrada predloženog poglavlja. Iz sličnih je razloga zatražena i razrada devetog poglavlja. Generirani su odgovori u određenoj mjeri prenijeti u konačnu inačicu smjernica, uz napomenu o prilagodbi sadržaja potrebama same knjižnice.

Posljednji korak prije kreiranja konačnog dokumenta bio je upit ChatGPT-ju da se osvrne na cjelokupan dokument i predloži odgovarajući zaključak, nakon čega je i zaključak unesen u konačan dokument.

Uz sve navedeno, tijekom pripreme ovog rada u istoj je konverzaciji od ChatGPT-ja traženo da pojašni na čemu su temeljeni odgovori koje je pružio i koje je izvore pritom koristio. Uz korekciju i preciziranje posljednjeg upita, ChatGPT je svoj prvobitno opsežni odgovor sažeo na sljedeći način:

„Napomena o izvorima i utemeljenju smjernica

Smjernice za izgradnju i upravljanje fondom školske knjižnice Osnovne škole Negoslavci izrađene su u skladu s važećim zakonodavnim i podzakonskim pro-

pisima Republike Hrvatske, stručnim standardima školskog knjižničarstva te preporukama domaće i međunarodne knjižničarske struke.

Smjernice se osobito temelje na: Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti; Standardu za školske knjižnice (NN 61/2023); propisima i pravilnicima koji uređuju pitanja zaštite, revizije i otpisa knjižnične građe; predmetnim i međupredmetnim kurikulumima važećima u sustavu odgoja i obrazovanja; školskom kurikulumu i godišnjem planu i programu rada škole; Etičkom kodeksu Hrvatskog knjižničarskog društva; preporukama i smjernicama Međunarodne federacije knjižničarskih društava i ustanova (IFLA).

Pri izradi smjernica uvažena je i suvremena stručna praksa školskog knjižničarstva u Republici Hrvatskoj, kao i specifičnosti rada Osnovne škole Negotslavci, uključujući organizaciju odgojno-obrazovnog rada, potrebe korisnika te dvojezični kontekst škole.

Smjernice su izrađene s ciljem osiguravanja sustavnog, transparentnog i stručnog upravljanja knjižničnim fondom te mogu biti predmet izmjena i dopuna sukladno promjenama propisa, standarda i potreba škole.“

4.2. Konačan tekst smjernica

Dokument naziva *Smjernice za izgradnju i upravljanje fondom školske knjižnice Osnovne škole Negotslavci* (Lazić, B., 2025) donesene su krajem svibnja 2025. godine te su, nakon administrativne obrade i supotpisa stručnog suradnika knjižničara i ravnatelja škole, a prema uputama voditeljice županijske matične službe, objavljene na mrežnim stranicama škole. U isto su vrijeme donesene i *Smjernice* u Osnovnoj školi Bršadin. Budući da je autor obaju dokumenata ista osoba koja je djelatnik obiju škola, oba su teksta sadržajno identična, uz iznimne razlike u specifičnostima jedne i druge školske knjižnice, kao i samom nazivlju. Budući da među navedenim dokumentima nema bitnih razlika, u nastavku će biti riječ o jednom dokumentu.

Smjernice su izrađene sukladno okviru koji je predložen tijekom generativnog razgovora s alatom ChatGPT, kako je prethodno i opisano. Predloženi je okvir gotovo u cijelosti iskorišten, izuzev posljednjeg poglavlja, dok je sadržaj plod osobnog intelektualnog rada autora, uz napomenu o preuzimanju prijedloga iz generativnog razgovora glede sedmog, devetog i jedanaestog poglavlja smjernica, ponovno uz doradu i prilagodbu specifičnim potrebama knjižnice. *Smjernicama* se nastojalo osigurati istovjetnost standarda za izgradnju i upravljanje fondom koji će poslužiti kako stručnom suradniku knjižničaru, tako i drugim djelatnicima koji se u nekom trenutku iz izvjesnih razloga mogu naći u navedenoj ulozi.

U uvodnom su poglavlju navedeni pravni i stručni temelji za izradu *Smjernica*, opisane su specifičnosti okružja i same škole čiji je dio predmetna školska knjižnica, svrha *Smjernica* i napomena o gramatičkim oblicima koji su u *Smjernicama* rabljeni te mogućnost izmjena i dopuna *Smjernica* prema potrebi. Drugim su poglavljem podrobno opisane uloga i funkcija školskog knjižničnog fonda, od obrazovne, preko informacijske i odgojne do kulturne uloge. Sljedeće poglavlje govori o načelima izgradnje fonda, u kojima je naglašena neovisnost stručnog suradnika knjižničara u procesu izgradnje i upravljanja fondom, ali je propisano i s kim te na koji način knjižničar surađuje pri nabavi građe, kao i načela kojima se pri upravljanju fondom treba voditi. Četvrto je poglavlje donijelo odredbe o vrstama građe unutar školskog knjižničnog fonda kojima se, osim vrsta građe kojima se gradi fond, propisuju i vrste građe koje ne čine fond. U petom je poglavlju opisan postupak nabave i selekcije građe te njezine zaštite.

Šesto je poglavlje u ovim *Smjernicama* najopsežnije i njime su propisana organizacija i obrada fonda. Tu se propisuje organizacija fonda podjelom na zbirke, opisuje njihov fizički smještaj u prostoru knjižnice te njihovi nazivi i način označavanja, a potom je

opisan način stručne obrade građe. S obzirom na određene specifičnosti podataka, formalna obrada detaljno je opisana prema poljima za unos podataka pri kataložnom opisu i stvaranju zapisa građe u rabljenom računalnom programu, što je ponovno učinjeno isključivo u svrhu standardizacije stvaranja istovrsnih opisa za svako katalogizirano izdanje. Potom je, iz istih razloga, opisan i način sadržajne obrade građe i njezina označavanja.

Poglavlje o upravljanju fondom i njegovoj evaluaciji, kao što je već navedeno, u najvećoj je mjeri preneseno iz generiranog odgovora umjetne inteligencije, uz prilagodbu određenim specifičnostima same knjižnice. Osmo je poglavlje propisalo način pristupa i korištenja fondom, a njegove se odredbe dobrim dijelom preklapaju s odgovarajućim pravilnikom o radu školske knjižnice čije se odredbe, posebice one o posudbi građe, podrobnije pojašnjavaju. Kao i u sedmom, i u devetom je poglavlju sadržaj uglavnom temeljen na generiranom odgovoru, a sadržajno se u najvećoj mjeri može odnositi na sve ili većinu hrvatskih školskih knjižnica. Deseto poglavlje propisuje odredbe o suradnji i stručnom razvoju, dok jedanaesto sadrži zaključke temeljene na generiranom osvrtu na sadržaj prethodnih deset poglavlja.

U posljednjem su poglavlju navedeni podatci o autoru *Smjernica*, oglednim dokumentima korištenim pri izradi *Smjernica* te činjenici uporabe umjetne inteligencije pri njihovoj izradi. Također, navedeni su i podatci o stupanju *Smjernica* na snagu te njihovoj zaštiti Creative Commons licencijom CC-BY-SA.

5. Zaključak

Dugo očekivani *Zakon o knjižnicama* i podzakonski akti koji su iz njega proizašli, neupitno su osuvremenili i unaprijedili knjižnični sustav, poslovanje svih vrsta knjižnica i rad samih knjižničara. Za školske je knjižničare od posebnog značaja bilo donošenje novog *Standarda za školske knjižnice* koji je jasno osuvremenio odredbe prethodnog i približio ih današnjim tekovinama kako knjižničarskog, tako i hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava. Njime je propisano i donošenje nekoliko dokumenata koji do sad nisu postojali kao obveza školskih knjižnica, a među njima su se našle i smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom.

No, nepostojanje odgovarajućeg dokumenta koji bi stručne suradnike knjižničare na odgovarajući način usmjeravao pri izradi smjernica za izgradnju i upravljanje fondom školske knjižnice, nagnalo je autora ovog rada na promišljanje o mogućnostima za izradu kvalitetnog dokumenta koji bi sadržavao suvremene, jasne i kvalitetne smjernice koje bi dugoročno zadovoljile potrebe knjižnice za koju su pripremljene. Pored konzultacija s relevantnim instancijama i nakon pregleda mrežno dostupnih dokumenata odabranih knjižnica i škola koje su svoje smjernice već imale, zaključeno je kako njeđan dokument ne može u cijelosti poslužiti u svrhu temelja za izgradnju odgovarajućih smjernica za predmetnu knjižnicu. Stoga se pribjeglo konzultaciji s generativnom umjetnom inteligencijom kako bi se iznašao okvir koji bi u cijelosti odgovarao potrebama školske knjižnice za koju se pripremala izrada smjernica. Premda se izvjesni tragovi praktične primjene umjetne inteligencije u svrhu izrade smjernica sličnih onima koje su predmet ovog rada naziru u stručnoj i znanstvenoj literaturi, konkretna praktična rješenja koja mogu potkrijepiti ideju o mogućnosti ovakvog pristupa u knjižničarstvu ipak nije bilo. Činjenica jest kako se iz godine u godinu, što je pregled literature i pokazao, generativna umjetna inteligencija sve više rabi u različite svrhe kako u školskim, tako i u drugim vrstama knjižnica, ali i, što je zanimljivo, u administrativno-

pravnim krugovima čija djelatnost svakako korelira i s izradom službenih dokumenata kakve su na određeni način i predmetne smjernice.

Predloženi model izrade smjernica, uz prikazane konkretne rezultate, djelomično se temelji na dosadašnjoj praksi navedenoj u pregledu literature, a djelomično na inovativnom pristupu u primjeni alata generativne umjetne inteligencije koji u ovakvom obliku do sad nije zabilježen u relevantnim stručnim i znanstvenim izvorima. Predloženi se model u praksi pokazao korisnim i rezultirao je kvalitetnim smjericama koje višestruko olakšavaju stručni rad u školskoknjižničarskoj svakodnevnoj praksi te će poslužiti kao polazište kako onim školskim knjižnicama koje još uvijek nisu donijele svoje smjernice za izgradnju i upravljanje fondom i školama koje ih već imaju u svrhu usporedbe i promišljanja o mogućim poboljšanjima postojećih, tako i stručnim i znanstvenim krugovima u budućoj diskusiji i eventualnom postupanju sa svrhom unapređenja ponuđenog modela.

6. Literatura i izvori

1. Akt o umjetnoj inteligenciji (2024). Preuzeto 21.01.2026. s https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689
2. Baddigam, G. (2009). *Collection Development Policy*. Preuzeto 19.01.2026. s <https://lis6010blog.blogspot.com/2009/08/collection-development-policy.html>
3. Biblarz, D., Tarin, M. J., Vickery, J., i Bakker, T. (2001). *Guidelines for a Collection Development Policy using the Conceptus Model*. Preuzeto 19.01.2026. s <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/acquisition-collection-development/publications/gcdp-en.pdf>
4. Clayton, P., i Gorman, G. E. (2003). *Upravljanje izvorima informacija: upravljanje fondovima u teoriji i praksi*. Beograd: Clio.
5. Cox, A. M., i De Brasdefer, M. (2025). *IFLA AI Entry Point for Libraries and AI*. Preuzeto 21.01.2026. s <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/fa2be7af-81a7-4268-ad28-029d13a90346/content>
6. Dehghani, F., Dehghani, R., Naderzadeh Ardebili, Y., i Rahnamayan, S. (2025). Large Language Models in Legal Systems: A Survey. *Humanit Soc Sci Commun* 12. Preuzeto 22.01.2026. s <https://doi.org/10.1057/s41599-025-05924-3>
7. Dukić, Z. (2012). Školske knjižnice u virtualnom prostoru: od mrežne stranice do virtualne zajednice učenja. U T. Zadavec (ur.), *XXIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske: zbornik radova (PŠŠK 2012)* (str. 23-32). Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. Preuzeto 16.01.2026. s <https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/datoteke/24-proljetna-skola-knjiznicara2012-web-1536868611.pdf>
8. Eke, D. O. (2023). ChatGPT and the rise of generative AI: Threat to academic integrity? *Journal of Responsible Technology* 13. Preuzeto 20.01.2026. s <https://doi.org/10.1016/j.jrt.2023.100060>
9. Erl Šafar, M., i Lubina, T. (2018). Formalno obrazovanje knjižničara. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 61(1), 219-239. Preuzeto 16.01.2026. s <https://doi.org/10.30754/vbh.61.1.647>
10. Hasel, G., i Benaković, D. (2025). Nabava knjižnične građe u školskim knjižnicama – analiza istraživanja provedenog tijekom siječnja/veljače 2024. *Knjižničarstvo*, 29(1-2), 196-211. Preuzeto 19.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/file/483598>
11. Jaguš, T. (2026). *Vodič za studente: Kako (ne) koristiti umjetnu inteligenciju na FER-u*. Zagreb: Fakultet Elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Preuzeto 12.01.2026. s https://www.fer.unizg.hr/_news/132335/FER_Vodic_ai_HR.pdf
12. Johnson, P. (2004). *Fundamentals of Collection Development and Management*. Chicago: American Library Association. Preuzeto 19.01.2026. s <https://library.uc.edu.kh/userfiles/pdf/43.Fundamentals%20of%20collection%20development%20&%20management.pdf>
13. Jurilj, V. (2013). *Strategija hrvatskoga knjižničarstva do 2020. godine*. Preuzeto 15.01.2026. s <https://husk.hr/strategija-knjiznicarstva-hrvatske-do-2020-godine/>

14. Jurilj, V. (2023). *Što je novo u novom Standardu za školske knjižnice*. Preuzeto 15.01.2026. s <https://husk.hr/sto-je-novo-u-novom-standardu-za-skolske-knjiznice/>
15. Jurinović, A. (2010). *Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
16. Katulić, A., i Katulić, T. (2025). Prema primjeni Akta o umjetnoj inteligenciji – regulacija umjetne inteligencije u Europskoj Uniji i potencijalni utjecaj na knjižnice. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 68(3), 221-242. Preuzeto 21.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/342293>
17. Knežević Cerovski, A., i Pancirov, P. (2025). Umjetna inteligencija (UI) kao agent? identifikacija i opis umjetne inteligencije kao stvaratelja sadržaja publikacija. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 68(3), 285-300. Preuzeto 21.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/342296>
18. Kodrič-Dačić, E. (2007). Uvod v izgradnjo knjižničnih zbirka. *Knjižnica* 51(1), 89-112. Preuzeto 19.01.2026. s <https://journals.uni-lj.si/knjiznica/article/view/14180/12490>
19. Kolar Janković, T. (2025). Mogućnosti i rizici utjecaja ChatGPT-a na školski sustav – na primjeru školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije. *Novi uvez*, XXIII(43), 69-95. Preuzeto 21.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/334144>
20. Kralj, L., Blažić, A., Valenčić, H., Janeš, S., Blašković, V., Marinić, N., ... i Rakić, D. (2024). *Umjetna inteligencija u obrazovanju: edukativni priručnik o primjeni umjetne inteligencije u obrazovanju*. Zagreb: Agencija za elektroničke medije; UNICEF. Preuzeto 20.01.2026. s <https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2024/04/Umjetna-inteligencija-u-obrazovanju.pdf>
21. Kosić, S., i Heberling Dragičević, S. (2017). Izrada smjernica za izgradnju fonda u hibridnim knjižnicama – iskustva Sveučilišne knjižnice Rijeka. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 60(4), str. 161-189. Preuzeto 21.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/195925>
22. Lazić, B. (2025). *Smjernice za izgradnju i upravljanje fondom školske knjižnice Osnovne škole Negoslavci*. Preuzeto 23.01.2026. s https://os-negoslavci.skole.hr/wp-content/uploads/sites/716/2025/06/Smjernice_fond_knjiznica_OS_Negoslavci.pdf
23. Lazić, B. (2011). *Upravljanje zbirkama za nacionalne manjine u školskoj knjižnici: mogući pristupi* (Diplomski rad). Odjel za informacijske znanosti, Zadar, Sveučilište u Zadru.
24. Li, L., Ma, Z., Fan, L., Lee, S., Yu, H. i Hemphill, L. (2024). ChatGPT in education: A discourse analysis of worries and concerns on social media. *Education and Information Technologies*, 29(9), 10729-10762. Preuzeto 21.01.2026. s <https://arxiv.org/pdf/2305.02201>
25. Li, Y., Das, S., i Shirado, H. (2025). What Makes LLM Agent Simulations Useful for Policy? Insights From an Iterative Design Engagement in Emergency Preparedness. *arXiv preprint*. Preuzeto 21.01.2026. s <https://doi.org/10.48550/arXiv.2509.21868>
26. Ljujić, B. (2025). ChatGPT: kontroverzna neminovnost koja podržava ravnopravnost u odgovornom obrazovanju. U R. Antonijević, D. Purešević, i E. Kecap (ur.), *Očekivanja od pedagoga: zbornik radova sa nacionalnog naučno-stručnog skupa Susreti pedagoga 2025*. (str. 69-74). Beograd: Univerzitet u Beografu, Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju; Pedagoško društvo Srbije. Preuzeto 20.01.2026. s https://reff.f.bg.ac.rs/bitstream/handle/123456789/7934/bitstream_23231.pdf
27. Marinclin, A., Idlbek, R., i Popović, M. (2024). Primjena umjetne inteligencije u akademskim knjižnicama u Hrvatskoj. *Bosniaca*, 29(29), 221-238. Preuzeto 21.01.2026. s <https://doi.org/10.37083/bosn.2024.29.221>
28. Mesić Muharemi, N., Renić, Z., i Strija, J. (2021). Školske knjižnice u virtualnom svijetu. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 64(1), 303-317. Preuzeto 16.01.2026. s <https://doi.org/10.30754/vbh.64.1.847>
29. Mićunović, M., i Bosančić, B. (2025). Umjetna inteligencija i akademski integritet i čestitost: etičke implikacije integracije generativne umjetne inteligencije u sustav visokog obrazovanja i znanosti. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 68(3), 1-35. Preuzeto 21.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/341510>
30. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu [NSK]. (2020). *Smjernice za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19*. Preuzeto 16.01.2026. s <https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Smjernice-za-rad-s-%CC%8Ckolskih-knjiz-%CC%8Cnica-u-uvjetima-bolesti-COVID-19-2020-05-03.pdf>

31. OpenAI. (2025). ChatGPT [Veliki jezični model]. Preuzeto 15.01.2026. s <https://chatgpt.com/>
32. OpenAI. *Smjernice za knjižnični fond* [Generativni razgovor s UI]. ChatGPT. Preuzeto 15.01.2026. s <https://chatgpt.com/share/6968cb2c-3c78-8003-84de-aa96226b1978>
33. Perunović, N. (1997). *Principi nabavne politike u bibliotekama*. Beograd: Zadužbina Andrejević.
34. Pingili, R. (2025). AI-driven intelligent document processing in government and public administration. *World Journal of Advanced Engineering Technology and Sciences* 15(03), str. 1316-1326. Preuzeto 20.01.2026. s <https://doi.org/10.30574/wjaets.2025.15.3.1059>
35. Racković, J. (2004). Upravljanje fondovima u teoriji i praksi. *Pančevačko čitalište* 3(5), 69-70. Preuzeto 19.01.2026. s https://www.citaliste.com/casopis/pdf/Citaliste_br5.pdf
36. Skupina gorenjskih knjižničarki (1985). Oblikovanje knjižničnega fonda in nabavna politika v šolskih knjižnicah. *Knjižnica* 29(2/3), 171-174. Preuzeto 19.01.2026. s https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_DOC-8CSN8JUR/index.html
37. Schultz-Jones, B., Oberg, D., Gašparović, I., i Mašina, D. (2016). *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
38. Standard za digitalne knjižnice NN 103/2021. Preuzeto 15.01.2026. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1836.html
39. Standard za narodne knjižnice NN 103/2021. Preuzeto 15.01.2026. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html
40. Standard za specijalne knjižnice NN 103/2021. Preuzeto 15.01.2026. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1835.html
41. Standard za školske knjižnice NN 61/2023. Preuzeto 14.01.2026. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html
42. Standard za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice. Preuzeto 15.01.2026. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_81_1182.html
43. Steinbuch, M. (1995). Razvoj in vrednotenje knjižnične zbirke v srednjoškolski knjižnici. *Knjižnica* 39(3), 171-185. Preuzeto 19.01.2026. s https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_DOC-ZSROSRAS/index.html
44. Tan, X., Cheng, G., i Ling, M. H. (2025). Artificial intelligence in teaching and teacher professional development: A systematic review. *Computers and Education: Artificial Intelligence* 8. Preuzeto 21.01.2026. s <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666920X24001589?via%3Dihub>
45. Tuškan Mihočić, G. (2014). Strategija hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020. – pogled iznutra. *Knjižničar/Knjižničarka*, 5.(5.), 65-71. Preuzeto 15.01.2026. s <https://hrcak.srce.hr/233129>
46. Vulović, M. (2025). ChatGPT: kritički prijatelj ili neprijatelj nastavnika u refleksiji o svom radu? U Antonijević, R., Purešević, D. i Kecap, E. (ur.), *Očekivanja od pedagoga: zbornik radova sa nacionalnog naučno-stručnog skupa Susreti pedagoga 2025*. (str. 69-74). Beograd: Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju; Pedagoško društvo Srbije. Preuzeto 21.01.2026. s <https://doi.org/10.46793/Susr.ped2025.173V>
47. Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti NN 17/2019 (98/2019, 114/2022, 36/2024). Preuzeto 19.01.2026. s <https://www.zakon.hr/z/2275/zakon-o-knjiznicama-i-knjiznicnoj-djelatnosti>